

Checklist lees-spellingproblemen & meertaligheid

Versie januari 2018

Inleiding

Als kinderen met Nederlands als tweede taal lees- en spellingproblemen hebben, is het belangrijk om te controleren of de achterstand bij lezen en spellen komt door een specifieke stoornis, een algemeen taalprobleem óf nog onvoldoende kennis van de Nederlandse taal. Deze checklist vormt een eerste stap in het maken van onderscheid hierin. Vul de checklist in overleg met ouders/verzorgers in.

Het onderscheid tussen DAT- en CAT-taal

Bij beheersing van het Nederlands wordt onderscheid gemaakt tussen DAT en CAT:

- DAT staat voor 'Dagelijks Algemeen Taalgebruik': informele taal die betrekking heeft op concrete gebeurtenissen en onderwerpen in de eigen context;
- CAT staat voor 'Cognitieve Academische Taalvaardigheid': formele taal ten aanzien van abstracte zaken en onderwerpen die zich buiten de eigen context bevinden.

Een goede beheersing van DAT is belangrijk voor het leren van CAT. Anderstalige kinderen hebben twee tot drie jaar nodig om deze DAT-taal te verwerven, mits er een rijk taalaanbod vanuit de omgeving is. Zij hebben bovendien vijf tot zeven jaar nodig om de CAT-taal te verwerven. De mate waarin een kind de moedertaal beheerst is van invloed op de verwerving van een tweede taal. Als er een goed concept is van een woord in de moedertaal, is het makkelijker er een nieuw woord (Nederlandse vertaalequivalent) aan te koppelen.

Achtergrondinformatie

1. In welke talen wordt met het kind gecommuniceerd?
2. Welke talen worden thuis gesproken?
3. Als je het kind een vraag stelt, in welke taal antwoordt het dan?
 - a. thuis:
 - b. op school:

4. In welke talen heeft het kind onderwijs gevolgd?

Taal	Groep	Leeftijd kind

5. Hoeveel jaar is het kind in Nederland?

6. Welke sociale activiteiten heeft het kind waarbij Nederlands wordt gesproken? Denk aan vriendschappen, verenigingen, etc.:

7. Is er voldoende veilige basis om tot leren/ontwikkelen te komen? Denk aan mogelijke trauma's, onveilige hechting, etc.

Ja Nee

Toelichting:

Taalvaardigheid moedertaal

1. Hoe goed beheerst het kind de moedertaal vergeleken met leeftijdgenoten die dezelfde moedertaal hebben? Omcirkel het antwoord dat van toepassing is. Als je het niet weet, omcirkel dan '?'.
?

	0 = helemaal niet 5 = voldoende 10 = goed											
Begrijpen	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	?
Spreeken	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	?
Lezen	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	?
Spelling	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	?

2. Op welke leeftijd begon het kind met praten in de moedertaal?

3. Is het kind lastig te verstaan en/of te begrijpen omdat het bepaalde klanken moeilijk uit kan spreken? ja/nee

Ja Nee

Toelichting:

4. Hoeveel woorden kent het kind vergeleken met leeftijdgenoten die dezelfde moedertaal hebben?

Veel Weinig Evenveel

5. Maakt het kind goede zinnen?

Ja Nee

Toelichting:

6. Zijn er begripsproblemen in de eigen taal? Geeft het kind bijvoorbeeld soms antwoorden die niet bij de vraag passen en/of begrijpt het opdrachten niet?

Ja Nee

Toelichting:

7. Lezen en spelling: Heeft het kind moeite (gehad) met het aanleren van de letters/tekens?

Ja Nee

Toelichting:

8. Waren (zijn) er problemen met leren lezen? Zo ja, welke?

Ja Nee

Toelichting:

9. Waren (zijn) er problemen met leren schrijven? Zo ja, welke?

Ja Nee

Toelichting:

10. Is er extra hulp geboden op het gebied van lezen en/of spelling? Zo ja, welke?

Ja Nee

Toelichting:

Taalvaardigheid Nederlands als tweede taal

1. Hoe goed beheerst het kind de Nederlandse taal vergeleken met leeftijdgenoten? Omcirkel het antwoord dat van toepassing is.

	0 = helemaal niet 5 = voldoende 10 = goed											
Begrijpen	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	?
Spreken	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	?
Lezen	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	?
Spelling	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	?

2. Is er een groot verschil tussen mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid?

Ja Nee

Toelichting:

3. Is er verschil tussen taalbegrip in vrije situaties en taalbegrip in taakgerichte situaties?

Ja Nee

Toelichting:

4. Is er verschil tussen taalproductie in vrije situaties en taalproductie in taakgerichte situaties?

Ja Nee

Welke specifieke fouten worden gemaakt?

Hoe is de woordenschat?

Hoe is de zinsopbouw?

5. Worden er veel fouten gelezen?
 Ja Nee
Zo ja, welk soort fouten worden gemaakt?

Zijn er tempoproblemen?
 Ja Nee
Zo ja, licht de problemen kort toe:

6. Worden er veel fouten geschreven?
 Ja Nee
Zo ja, welk soort fouten worden gemaakt?

Zijn er tempoproblemen?
 Ja Nee
Zo ja, licht de problemen kort toe:

7. Zijn er contrasten in de leerontwikkeling?
 Ja Nee
Toelichting:

8. Is er sprake geweest van specifieke hulp bij:

Taalbegrip: Ja Nee

Taalproductie: Ja Nee

Lezen: Ja Nee

Spellen: Ja Nee

Zo ja, wat is er gedaan?

Wat is het resultaat daarvan geweest?

Conclusie

